

Om bøkene (utstillingsåpning) **Anne Kristin Moe, Norsk Folkemuseum.**

Jeg vil si noen ord om denne boka som jeg har vært så heldig å få være med på. Da den første boka kom i fjor, oppdaga vi at det eksisterte et åpent rom innenfor bunadbok-feltet. Visst finnes det – i alle fall i Norge – bunadbøker fra før. Vi har både et bunadleksikon og fagbøker som tar for seg et bestemt draktområde. I disse verkene har bildene først og fremst funksjon å være *illustrasjoner* til teksten. Man leser teksten, også ser man på bildet hva forfatteren mener.

I Scandinavian Folklore-bøkene, har vi valgt en annen metode. Her spiller bildene hovedrollen. Mitt personlige ønske er at dem som ser i boka skal tenke - «wow, så fint dette var - Lurer på hva det er for noe.» Også at de går til teksten og finner svar på det de lurte på. Enten det er hvor drakta kommer fra, hvilke draktdeler den består av, eller hva i all verden den dama har på hodet.

Mine tekster kunne i prinsippet stått til hvilke bilder som helst. Når jeg valgte å jobbe sammen med Laila, er det fordi vi deler et ønske om å tilgjengeliggjøre kunnskap om de tradisjonelle draktene. Dette kommer til uttrykk i bøkens språk, både ved at tekstene er korte, faguttrykk er redusert til det minimale, og at alt er oversatt til engelsk.

Laila greier å dra bunadene ut av den høytidelige sammenhengen *uten å gjøre det til en parodi*. Hun tør å ta bilder av folk som springer, bader, kler på seg, rir, eller har nærkontakt med mer og mindre ville dyr – alle iført tradisjonelle drakter.

Det er ingen motsetning mellom dette og formidling av kunnskap. Jeg synes heller ikke det er noen krise om lua har sklidd litt bak eller bringeduken har knørvet seg. Dette er drakter som har blitt - og som blir - brukt av levende mennesker. Det er ikke et mål å gjenskape 1800-tallets folkedraktkledde bønder som var hos fotografen, men vise at folk har leika, arbeida, og kanskje posert litt også.

Jeg tør påstå at ingen har gjort noe lignende før. Om det er fordi de ikke har kommet på det, om det er det at de ikke har turt, eller bare ikke orket alt det arbeidet som skal til, vet jeg ikke. For det er mye arbeid. Og her er ingenting tilfeldig. «Det MÅ jo finnes», sier Laila sagt x antall ganger i prosessen med boka. Og det gjør det jo som oftest, bare man leter lenge nok.

Hun reiser dit hun må for å få riktige bilder i forhold til hvordan hun har sett det for seg i hodet. Hun går bokstavelig talt til lands og til vanns – og faktisk i lufta med - da hun var med på reinsanking i helikopter i høst – for å få det perfekte bildet. Og hun kan holde på i timesvis til hun får *det*, til hun sier de forløsende ord «Der satt'n!», og modellene puster lettet ut.

Hun setter høye krav til de hun jobber sammen med. Men de høyeste kravene, de setter hun til seg selv. Dama har gjort nesten alt selv med denne boka. Fra selve fotograferingen, med alt det innebærer av å finne det rette stedet, modellen - og eventuelt dyret - til bildebehandling, layout og papirvalg.

Og er det noe hun ikke kan selv, så finner hun fram til de som kan det. Hun samarbeider med folk som har kunnskap om drakttradisjonene – mange av dem er her i dag. Og hun er flink til å si at uten alle dem, så hadde ikke det blitt noen bok.

Så – ved å forene vår kompetanse og krefter, så er ønsket vårt å gi leseren både noe vakkert og lærerikt. Så får vi håpe at dere synes vi har greid det.